

Nr 105.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd, m. m.; given Stockholms slott den 1 mars 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till förordning om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd, *dels ock* bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Förslag
till
Förordning
om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall,
som förorsakats av krigsåtgärd.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Går svenskt fartyg genom sjöolycka utom riket förlorat eller förklaras det efter sådan sjöolycka icke vara iståndsättligt och drabbas person, som varit tjänstgörande ombord å fartyget, under å fartyg företagen hemresa till Sverige inom sådant område och under sådan tid, att lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer är gällande, av olycksfall till följd av krigsåtgärd, skall, där nämnda lag dock icke är tillämplig å olycksfallet, ersättning utgivas av statsmedel.

2 §.

Ersättning i anledning av olycksfall, som avses i 1 §, bestämmes av riksförsäkringsanstalten och skola i fråga om sådant olycksfall stadgandena i förutnämnda lag i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

3 §.

Har person, som varit tjänstgörande ombord å svenskt fartyg, i annat än i 1 § avsett fall under hemresa till Sverige drabbats av olycksfall till följd av krigsåtgärd, äger Konungen, om skäl därtill äro, besluta, att ersättning i anledning av olycksfallet skall med tillämpning av vad i 2 § stadgas utgivas av statsmedel.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 1 mars 1940.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, finans- och handelsdepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, fråga om *ersättning av statsmedel i vissa fall för olycksfall, som under hemresa från utlandet drabbat sjömän med flera till följd av krigsåtgärd*, samt anför:

Inledning.

Med anledning av vissa i slutet av år 1939 inträffade händelser och på grundval av upplysningar, som lämnats av vicekonsuln vid Sveriges generalkonsulat i London, har till utredning upptagits spörsmålet, huruvida åtgärder borde vidtagas för att svenska sjömän, som — sedan det fartyg, å vilket de tjänstgjort, strandat eller sänkts i närheten av Storbritanniens kust — hem-sänts till Sverige, skulle bliva berättigade till de fördelar, som krigsförsäkring innebär, därest de under transporten till Sverige drabbades av olycksfall till följd av krigsåtgärd.

Innan redogörelse lämnas för vad som förekommit vid denna utredning, torde få återgivas innehållet i vissa lagbestämmelser av betydelse i ämnet.

Gällande författningsbestämmelser.

Enligt lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer [ändrad genom lag den 15 december 1939 (nr 854)] skall ombord å svenskt fartyg tjänstgörande person, som är försäkrad jämlikt 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete — med tillämpning i övrigt av vad i sistnämnda lag stadgas — vid olycksfall i arbete till följd av krigsåtgärd erhålla dels vissa förhöjningar i ersättningarna enligt 1916 års lag, dels ock viss särskild engångsersättning. Har olycksfallet medfört döden, skall till den avlidnes efterlevande utgå, utöver livränta, viss engångsersättning. Krigsförsäkringen äger rum inom område och under tid, som Konungen äger bestämma. Denna försäkring avser emellertid ej personer, som tjänstgöra ombord å krigsfartyg, och äger ej heller tillämpning i fråga om skada, som kan uppkomma därav att Sverige råkat i krig.

Beträffande lagens tillämpning hava föreskrifter meddelats i två *kungörelser*, nämligen dels av den 26 augusti 1939, nr 572, enligt vilken lagen skall gälla beträffande samtliga farvatten i fråga om olycksfall till följd av militära

åtgärder i krig mellan europeiska stormakter, i vilket England, Frankrike eller Tyska riket deltagar, dels ock av *den 15 december 1939, nr 855*, enligt vilken kungörelse lagen skall gälla inom Östersjön, Bottniska viken med Ålandshav samt Ålands och Åbo skärgårdar, Finska viken och Rigaviken ävensom inom farvattnet utanför Kina.

Sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270) [ändrad genom lagar nr 49/1925, 165/1934, 288/1938 och 610/1938] innehåller vissa bestämmelser av intresse i förevarande sammanhang rörande befälhavarens och besättningens ställning. Beträffande befälhavaren stadgas i 6 §, att, om fartyget till följd av sjöolycka går förlorat eller om det efter sjöolycka förklaras icke vara iståndsättligt, tjänsteavtalet upphör att gälla, där ej annat följer av avtalets innehåll. Om befälhavares rätt till, bland annat, fri hemresa med hyra och underhåll gäller vad i 41 § är stadgat för sjöman.

Med besättning förstås i lagen samtliga å ett fartyg anställda personer utom befälhavaren, nämligen dels sjömän, vilka utföra skeppstjänst och bilda den egentliga besättningen, och dels vissa andra personer, t. ex. fartygsläkare, kypare och musikanter ävensom köks- och serveringspersonal. De två sistnämnda kategorierna äro, till skillnad mot de förutnämnda, i vissa fall icke anställda av redaren eller befälhavaren utan av t. ex. restauratören eller restauratrisen.

Svensk sjöman, som i utlandet avgår från tjänsten på grund av sjukdom eller skada, är enligt 28 § första stycket berättigad till fri resa med underhåll till sin hemort här i riket. Kan tjänst beredas honom å fartyg, som är bestämt till Sverige eller till ort, varifrån han bekvämligen kan resa hem, är han emellertid pliktig att antaga tjänsten, så framt hans hälsotillstånd medgiver det och han anställes i egenskap motsvarande den, vari han förut varit anställd, och på lika förmånliga villkor. Jämlikt 32 § äger befälhavaren avskeda sjöman, som till följd av sjukdom eller skada för längre tid är satt ur stånd att fullgöra sin tjänst eller som lider av sjukdom, som medför fara för de ombordvarande. I detta fall äger emellertid sjömannen åtnjuta viss hyra. I 41 § finnes en bestämmelse om upphörande av sjömans tjänsteavtal, vilken överensstämmer med den i 6 § för befälhavaren givna. Upphör till följd av fartygets förolyckande svensk sjömans anställning i utlandet, äger han rätt att erhålla fri resa till sin hemort här i riket med hyra och underhåll under resan. Kostnaden för sjömans hemresa med underhåll skall i detta fall bestridas av statsmedel. Sjömannen är dock pliktig att antaga tjänst å annat fartyg enligt vad som stadgas i 28 § första stycket. Enligt 70 § skall beträffande de å fartyg anställda personer, som äro antagna av redaren eller befälhavaren men icke tillhöra den egentliga besättningen, vad i lagen är stadgat för sjöman äga motsvarande tillämpning. Med avseende å ombord anställda personer, som icke äro antagna av redaren eller befälhavaren, skall jämlikt 71 § vad i vissa uppräknade paragrafer i lagen är stadgat äga motsvarande tillämpning. Bland de uppräknade paragraferna återfinnas emellertid icke 28 § första stycket och 41 §.

Utredning av riksförsäkringsanstalten.

Den 30 december 1939 uppdrog Kungl. Maj:t åt riksförsäkringsanstalten att verkställa utredning rörande det spörsmål, om vilket inledningsvis talats.

Riksförsäkringsanstalten har avgivit utlåtande den 13 januari 1940. Till en början framhåller anstalten, att med uttrycket »ombord å svenskt fartyg tjänstgörande person» i 1937 års krigsförsäkringslag icke torde hava avsetts, att krigsförsäkringen endast skulle gälla för skador, som inträffade under själva tjänstgöringen ombord. Uttrycket torde enligt motiven fastmer hava tillkommit i avsikt, att försäkringen skulle omfatta alla dem, som gjorde tjänst ombord under sådana omständigheter, att de omfattades av lagen om försäkring för olycksfall i arbete. I den mån ett olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabbade någon i krigsförsäkringslagen avsedd person under i lagen åsyftade omständigheter, betraktades som olycksfall i arbete enligt olycksfallsförsäkringslagen, i samma mån torde även krigsförsäkringslagen vara tillämplig. Efter redogörelse för innehållet i 28, 32 och 41 §§ sjömanslagen anför anstalten, att, då sjöman under de i 28 § angivna betingelserna i samband med hemresan till Sverige toge tjänst å annat svenskt fartyg, han under hemresan omfattades såväl av olycksfallsförsäkringslagen som av krigsförsäkringslagen. Toge han tjänst å utländskt fartyg, bleve hans rätt till ersättning vid olycksfall beroende av det främmande landets lagstiftning. I de fall åter, då han hemtransporterades utan att taga tjänst å annat fartyg, torde i en del fall sådana förhållanden kunna föreligga, att olycksfall under hemresan betraktades som olycksfall i arbete för den arbetsgivares räkning, som varit det förolyckade fartygets redare. Att med säkerhet angiva, i vilken utsträckning olycksfallsförsäkringslagen erhöle tillämpning å olycksfall under sjömans hemresa, vore emellertid för närvarande icke möjligt i avsaknad av utbildad praxis å området. Nämnas finge, att försäkringsrådet i visst fall beslutat, att som olycksfall i arbete skulle anses olycksfall, som under hemfärd till Sverige efter avmönstring i utländsk hamn drabbat sjöman, vilken enligt avtal ägde rätt till slutlig avmönstring i svensk hamn och för vilken rederiet vidtagit vissa åtgärder för hemresan. Under andra förhållanden torde emellertid olycksfall under hemtransport icke vara att anse som olycksfall i arbete och därför icke medföra rätt till ersättning enligt nu gällande bestämmelser. Det vore enligt riksförsäkringsanstaltens mening önskvärt, att möjlighet bereddades sjömännen att erhålla ersättning för olycksfall till följd av krigsåtgärd åtminstone i de fall, då hemtransporten skedde på grund av att fartyget förolyckats.

I den mån ersättning enligt gällande bestämmelser icke utginge till sjöman för olycksfall under hemtransport, vore detta beroende därpå, att olycksfall i arbete i olycksfallsförsäkringslagens mening icke kunde anses föreligga. En utsträckning av ersättningsrätten skulle kunna tänkas åvägabragt genom en ändring i olycksfallsförsäkringslagen, innefattande en utvidgning av begreppet olycksfall i arbete. Härav skulle dock följa, att ersättningsrätten utvidgades i större mån än som i detta sammanhang åsyftats. Rätt till ersättning upp-

komme nämligen även för sådana nu icke ersättningsberättigande olycksfall under hemresa, som icke föranleddes av krigsåtgärd. En sådan utvidgning av ersättningsrätten funne sig anstalten icke kunna föreslå. Enligt anstaltens mening vore det ej heller principiellt sett lämpligt att för ernäendet av nu förevarande begränsade syftemål utvidga begreppet olycksfall i arbete enligt olycksfallsförsäkringslagen. Anstalten funne sig ej heller kunna förorda, att krigsförsäkringslagen i detta hänseende gäves ett vidare omfång än olycksfallsförsäkringslagen. Vid bedömandet av vilka åtgärder, som kunde anses lämpliga, borde hänsyn jämväl tagas till frågan om sättet för de uppkommande kostnadernas bestridande. — Härefter anför riksförsäkringsanstalten:

Då svensk sjömans anställning upphör i utlandet till följd av fartygs förolyckande, bestridas kostnaderna för hans hemresa med underhåll av statsmedel. Redaren har icke ålagts annan skyldighet i samband med hemtransporten än att utgiva hyra under tiden för hemresan. Med hänsyn härtill och till omständigheterna i övrigt finner anstalten öfvervägande skäl tala för att staten tills vidare ikläder sig kostnaden för de ersättningar, som i detta sammanhang anses böra tillförsäkras sjöman för av krigsåtgärder föranledda olycksfall under hemtransport efter det fartyget förolyckats. I avvaktan på utvecklingen, i vad avser utformningen i fortsättningen av sjömannens tjänst-avtal och den härav i visst beroende stående tillämpningen av krigsförsäkringslagen, torde tills vidare böra anstå med särskild lagstiftning i ämnet. Anstalten vill därför föreslå, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande, att ersättning av statsmedel efter ansökan må utgivas för hemresa, varom förmäles i 41 § sjömanslagen med anlitande av det å riksstaten uppförda förslagsanslaget till bestridande av statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete. Ersättningen torde böra bestämmas och utgivas av riksförsäkringsanstalten enligt grunderna i lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer. Från ersättning bör avdrag göras för hyra, underhåll och andra förmåner, som utgå på statens eller redarens bekostnad, med tillämpning av grunderna i 11 § olycksfallsförsäkringslagen. Om utvecklingen skulle giva anledning till nytt öfvervägande av särskild lagstiftning i ämnet, torde jämväl frågan om sättet för kostnadernas bestridande få upptagas till nytt bedömande.

Riksförsäkringsanstalten framhåller slutligen, att i nära samband med det spörsmål, som varit föremål för anstaltens utredning, stode vissa andra frågor om olycksfalls- och krigsförsäkringslagarnas tillämplighet å olycksfall, som drabbade sjöman. Sålunda vore att nämna det fall, att sjöman, sedan fartyget förolyckats, bärgades ombord på annat fartyg och under det han där vore omhändertagen skadades genom olycksfall till följd av krigsåtgärd. Sådana olycksfall syntes anstalten vara så nära avhängiga av arbetet och de förhållanden, varunder det bedreves, att desamma, om intet särskilt förhållande talade däremot, torde böra betraktas som olycksfall i arbete. Enligt anstaltens mening syntes alltså ersättning för sådana olycksfall kunna utgivas enligt olycksfallsförsäkringslagen och därför även enligt krigsförsäkringslagen. Försäkringsrådet hade emellertid, såvitt för anstalten vore känt, icke tagit ståndpunkt till denna fråga.

Yttranden över riksförsäkringsanstaltens utredning.

Över riksförsäkringsanstaltens utredning hava yttranden avgivits av försäkringsrådet, statskontoret och de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens för-
ening.

Försäkringsrådet förklarar sig i princip icke hava någon erinran att fram-
ställa mot att i de fall, som riksförsäkringsanstalten avsåge, ersättning tills
vidare utginge av statsmedel för olycksfall, som under hemresa drabbat sjö-
man till följd av krigsåtgärd. Emellertid framställer försäkringsrådet följande
erinringar i anledning av förslagets närmare utformning:

Det av riksförsäkringsanstalten använda uttrycket sjöman omfattar enligt
sjömanslagens terminologi icke befälhavare. Uttrycket omfattar icke heller
sådana personer, som omförmålas i 70 och 71 §§ sjömanslagen. Såväl dessa
personer som befälhavare omfattas emellertid av lagen om krigsförsäkring.
Det vill därför synas som om förslagets förmåner även böra tillkomma befäl-
havare och sådana personer, som avses i 70 och 71 §§ sjömanslagen. Den om-
ständigheten, att de personer, som avses i 71 § sjömanslagen, icke tillför-
säkrats de förmåner, som enligt 41 § samma lag tillkomma sjöman, synes icke
böra utgöra hinder för, att även dessa personer få åtnjuta förslagets förmåner
i samma omfattning som sjöman.

Riksförsäkringsanstalten har begränsat sitt förslag till att avse av krigs-
åtgärd orsakade olycksfall under hemresa, varom förmåles i 41 § sjömanslagen.
Detta stadgande avser hemresa för det fall, att svensk sjömans anställning
upphör i utlandet till följd av fartygets förolyckande. Anledningen till för-
olyckandet kan vara såväl krigsåtgärd som annan. Fråga är emellertid, huru-
vida förslaget bör begränsas till hemresa i nyss angivna fall. Faran för att
under hemresa drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd är oberoende
av, huruvida anledningen till hemresan är fartygets förolyckande eller annan.
Sjömannaens hemresa kan exempelvis vara föranledd därav, att han till följd
av olycksfall i arbetet och utan att fartyget förolyckats ådragit sig sådan skada,
att befälhavaren enligt 32 § sjömanslagen avskedar honom i utlandet. Ävenså
kan hemresan föranledas bland annat därav, att sjöman, vilkens hyresavtal
med avseende å varaktigheten endast innehåller klausulen »tills vidare med
sju dagars uppsägning», efter skedd uppsägning skiljes från tjänsten i ut-
landet. Är sjömannen då sjuk eller skadad äger han liksom i det fall, varom
i 32 § sägs, enligt 28 § — såvitt hemresan icke företages genom antagande av
tjänst på annat fartyg, rätt till fri hemresa, dock icke på statens utan på
redarens bekostnad. I sådana fall som de nu nämnda synes förslagets för-
måner böra tillkomma sjömannen, därest han under hemresan drabbas av
olycksfall till följd av krigsåtgärd.

Den anförda synpunkten, att faran för att under hemresa drabbas av olycks-
fall till följd av krigsåtgärd är oberoende av anledningen till hemresan, skulle
i sina yttersta konsekvenser medföra, att varje sjömans hemresa oberoende
av anledningen till densamma och av frågan, om hemresan är kostnadsfri för
sjömannen, borde motivera ersättning för olycksfallet av statsmedel. Att
lämna de föreslagna förmånerna i så vidsträckt omfattning som nyss sagts
skulle vara ägnat att ytterligare motverka den avhållande inverkan på utövan-
det av den för landet nödvändiga handelssjöfarten, som faran för olycksfall
till följd av krigsåtgärder givetvis innebär. Man skulle sålunda kunna ifråga-
sätta, om icke förslagets förmåner borde utgå vid olycksfall till följd av krigs-
åtgärd under sjömans hemresa från utlandet även i andra fall än de förut-
nämnda, såsom vid olycksfall under hemresa i anledning av tjänsteavtalets

upphörande i utlandet utan att sjukdom eller skada föreligger, i anledning av obehörigt avskedande och åtminstone i vissa fall på grund av begärt entledigande. Hur långt man vill sträcka förslagets omfattning torde vara beroende på en skälighetsavvägning och även på statsfinansiella hänsyn.

Riksförsäkringsanstalten har föreslagit, att ersättningen torde böra bestämmas och utgivas av anstalten. Därest olycksfallsförsäkringslagen och därmed även lagen om krigsförsäkring icke skulle medgiva ersättning i anledning av olycksfallet, avser riksförsäkringsanstalten i sitt förslag, enligt vad försäkringsrådet inhämtat, att anstalten skulle pröva och bestämma, huruvida ersättning skulle kunna utgå enligt det nu föreliggande förslaget. Vare sig ersättningsrätten begränsas till de av riksförsäkringsanstalten föreslagna fallen eller blir av vidare omfattning synas bestämmelserna om ersättning böra utfärdas i särskild författning. Det synes försäkringsrådet lämpligt, då 33 § olycksfallsförsäkringslagen gäller beträffande lagen om krigsförsäkring, att nämnda paragrafs bestämmelser i tillämpliga delar även bliva gällande beträffande ersättningsfrågor enligt det föreliggande förslaget. Vid en sådan anordning skulle frågor om rätt till ersättning och om skadefallens reglering icke behöva dragas under Kungl. Maj:ts prövning.

Emellertid kunna, om ersättningsrätten skulle erhålla en vidare omfattning än den av riksförsäkringsanstalten föreslagna, svårigheter uppstå att i författning med erforderlig bestämdhet angiva i vilka fall ersättning skall utgå. Det kan därför tänkas, att i författning upptagas ersättningsfall, som med tillräcklig bestämdhet kunna angivas, men att Kungl. Maj:t förbehåller sig rätten att i övriga fall pröva och avgöra frågan, huruvida ersättning skall utgå. Härigenom skulle huvudparten av ersättningsfallen icke behöva dragas under Kungl. Maj:ts prövning. Jämväl i de fall, då frågan huruvida ersättning skall utgå eller icke avgöres av Kungl. Maj:t, synes försäkringsrådet lämpligt, att sedan Kungl. Maj:t avgjort ersättningsfrågan och det därefter ankommer på riksförsäkringsanstalten att reglera skadefallet, riksförsäkringsanstaltens i samband härmed meddelade beslut kunna bringas under försäkringsrådets slutliga avgörande på sätt 33 § olycksfallsförsäkringslagen angiver.

Statskontoret har ej annan erinran mot riksförsäkringsanstaltens förslag än att statskontoret ifrågasätter, huruvida icke bestämmelser angående den ersättningsrätt, varom vore fråga, borde meddelas i en av riksdagen godkänd författning.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening tillstyrker riksförsäkringsanstaltens förslag men anser sig dock böra framhålla, att anstalten endast talar om sjöman under *hemresa*. Det kunde emellertid ifrågasättas, huruvida icke bemyndigandet borde omfatta jämväl rätt att utgiva ersättning till sjöman, som skadats till följd av krigsåtgärd under vissa andra förhållanden än som kunde direkt hänföras till hemresa, men där ersättning likväl icke utginge enligt olycksfallsförsäkringslagen eller krigsförsäkringslagen. Föreningen ansåge sig hava så mycket större skäl härför som anstalten rörande sådant fall, där sjöman, sedan fartyget förolyckats, bärgats ombord å annat fartyg och under det att han där vore omhändertagen skadades genom olycksfall på grund av krigsåtgärd, icke ansåge sig i bestämda ordalag kunna betrakta sådant olycksfall såsom olycksfall i arbete. I 41 § sjömanslagen angåves dock, att tjänsteavtalet upphörde att gälla, då fartyget till följd av sjöolycka gått förlorat.

Framställning från redareföreningen och de ombordanställdas organisationer.

I skrivelse den 19 januari 1940 hava Sveriges redareförening, Sveriges fartygsbefälsförening, svenska maskinbefälsförbundet, svenska sjöfolksförbundet, svenska stewartsföreningen och Sveriges radiotelegrafistförening hemställt, att sådan ändring måtte vidtagas i 1937 års krigsförsäkringslag, att personer, anställda ombord å fartyg, som på grund av krigsätgård totalförlist, vilka i anledning därav nödgats företaga sjöresa för uppnående av skandinavisk hämn, bleve krigsolycksfallsförsäkrade jämväl under resan.

Det är otvivelaktigt ett samhällsintresse av stor vikt, att personer, som tjänstgöra ombord på svenska fartyg, äro tillförsäkrade skälig ersättning för olycksfall, som inträffa till följd av krigsätgård, ävensom att, om de skulle förolyckas, sådan ersättning utgår till deras efterlevande. Genom 1937 års krigsförsäkringslag hava statsmakterna avsett att tillgodose nyssnämnda intresse. Den i nu förevarande ärende verkställda utredningen visar emellertid, att fall kunna förekomma, då krigsförsäkringslagen icke torde vara tillämplig men omständigheterna dock äro sådana, att ersättning för inträffade olycksfall till följd av krigsätgård skäligen bör utgå. Hit synes i allmänhet kunna räknas det fall, då sådant olycksfall inträffar under hemfärd till Sverige, sedan det fartyg, å vilket vederbörande tjänstgjort, förolyckats.

Av skäl, som under utredningen i ärendet anförts, torde det icke vara lämpligt att vidtaga ändring i allmänna olycksfallsförsäkringslagen av år 1916 eller i 1937 års krigsförsäkringslag för att få till stånd bestämmelser om ersättning i nyss omnämnda fall. Föreskrifter därom torde i stället böra intagas i en särskild författning. För sistnämnda tillvägagångssätt talar även den omständigheten, att enligt min mening staten bör svara för ersättningar av ifrågakvarande art. Staten har nämligen i tider som de nuvarande ett synnerligen starkt intresse av att sjöfolkets förhållanden så ordnas, att det icke undandrager sig att ställa sina tjänster till förfogande.

I nyss omnämnda författning synes som huvudregel böra föreskrivas, att om — sedan svenskt fartyg genom sjöolycka utom riket gått förlorat eller efter sådan olycka förklarats icke vara iståndsättligt — person, som varit tjänstgörande ombord å sådant fartyg, under hemresa till Sverige, som företages å fartyg, drabbas av olycksfall till följd av krigsätgård inom sådant område och under sådan tid, att 1937 års krigsförsäkringslag är gällande, ersättning skall utgivas av statsmedel. Stadgandet synes böra gälla såväl befälhavare och sjömän som personer, vilka avses i 70 och 71 §§ sjömanslagen. En förutsättning för dess tillämplighet torde dock av naturliga skäl böra vara, att krigsförsäkringslagen icke är tillämplig beträffande det fall, varom fråga är.

Ersättningen synes böra bestämmas av riksförsäkringsanstalten. I övrigt torde krigsförsäkringslagen och på grund av innehållet i densamma jämväl

1916 års olycksfallsförsäkringslag i tillämpliga delar böra lända till efter rättelse. Härav följer, bland annat, att vid missnöje med beslut av riks försäkringsanstalten klagan skall föras hos försäkringsrådet, vars beslut icke får överklagas.

Åtskilliga andra fall än det i det föregående behandlade torde, på sätt bland annat försäkringsrådet omnämnt, kunna förkomma, då ersättning av statsmedel för olycksfall på grund av krigsätgård under hemresa skulle kunna ifrågasättas. Det synes mig lämpligt, att Kungl. Maj:t skall äga möjlighet att, om skäl därtill föreligga, besluta, att ersättning även i sådana fall skall utgå i enlighet med de för huvudfallet föreslagna bestämmelserna. Ett stadgande, innefattande fullmakt för Kungl. Maj:t av sådan innebörd, vill jag därför förorda.

De kostnader, som kunna uppkomma vid tillämpning av de föreslagna bestämmelserna, torde lämpligen kunna utgå från det å riksstatens tolfte huvudtitel uppförda förslagsanslaget till bestridande av statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete.

Bestämmelserna hava sammanförts i förslag till »förordning om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsätgård».

Denna förordning torde böra träda i kraft omedelbart efter utfärdandet. Därest emellertid — innan förordningen träder i tillämpning — sådant olycksfall skulle inträffa, som eljest regleras av förordningens bestämmelser, synas billighetsskäl tala för att staten även i nämnda fall utgiver ersättning i enlighet vad i förordningen stadgas. Med hänsyn härtill torde böra begäras bemyndigande för Kungl. Maj:t att i dylika fall få utgiva ersättning, vilken jämväl torde böra bestridas från förutnämnda anslag.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga nyssnämnda förslag till förordning om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsätgård,

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad i förordningen stadgas, utgiva ersättning för olycksfall, som inträffat innan förordningen trätt i kraft.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Stig Wernstedt.